EUROOPAN
KOMISSIO

Bryssel 31.1.2020
COM(2020) 34 final

KOMISSION KERTOMUS EUROOPAN PARLAMENTILLE JA NEUVOSTOLLE

Euroopan unionin solidaarisuusrahaston vuosikertomus 2017–2018

SISÄLLYSLUETTELO

1. Johdanto 2
2. Hakemukset 3
3. Rahoitus 10
4. Päätökseen saatetut tukitoimenpiteet 12
5. Päätelmät 13

1. JOHDANTO

EU:n solidaarisuusrahaston perustamisesta 11. marraskuuta 2002 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 2012/2002, jäljempänä ’solidaarisuusrahastoasetus’, 12 artiklassa säädetään, että Euroopan parlamentille ja neuvostolle esitetään kertomus rahaston toiminnasta kultakin kuluneelta vuodelta. Koska solidaarisuusrahaston varojen käyttöönottomenettely kaikkien vuoden 2017 katastrofien osalta saatiin poikkeuksellisesti päätökseen vasta vuonna 2018, tämä kertomus kattaa rahaston toiminnan vuosina 2017 ja 2018. Kertomuksessa esitetään yhteenveto raportointikauden aikana vastaanotetuista hakemuksista ja päätökseen saatetuista tukitoimenpiteistä. Komissio arvioi kaikki hakemukset vuonna 2014 muutetussa asetuksessa[1] vahvistettujen perusteiden mukaisesti.

Vuonna 2017 komissio vastaanotti kymmenen uutta solidaarisuusrahastosta maksettavaa rahoitusosuutta koskevaa hakemusta Ranskalta, Kreikalta, Latvialta, Liettualta, Puolalta, Portugalilta ja Espanjalta. Lisäksi – kaikkein olennaisimpana seikkana – Italia tarkisti ja päivitti alun perin vuonna 2016 toimittamaansa hakemusta, joka koski elokuussa 2016 alkaneita suuria maanjäristyksiä, järistysten jatkuttua vuoden 2017 alkupuolelle saakka.

Portugali, Kreikka, Ranska ja Espanja pyysivät ennakkomaksuja viidestä hakemuksesta, ja kolmesta niistä ennakkomaksut voitiin myöntää. Komissio maksoi kyseiset ennakkomaksut, yhteensä 6,5 miljoonaa euroa, muutaman viikon kuluessa hakemusten vastaanottamisesta.

Vastaanotetuista hakemuksista kaksi, jotka koskivat tulvia Murciassa ja metsäpaloja Doñanassa Espanjassa, ei täyttänyt asetuksen edellytyksiä, minkä vuoksi niitä ei hyväksytty. Päätökset kahdeksasta muusta vuonna 2017 vastaanotetusta uudesta hakemuksesta tehtiin vuonna 2018. Lisäksi komissio saattoi päätökseen kuusi aiempaa solidaarisuusrahaston tukitoimenpidettä.

Vuonna 2018 komissio vastaanotti neljä solidaarisuusrahaston tukea koskevaa hakemusta Bulgarialta, Kyprokselta, Italialta ja Romanialta. Näistä komissio ei voinut hyväksyä Kyproksen hakemusta. Yksikään kolmesta muusta maasta ei pyytänyt ennakkomaksua. Komissio maksoi Bulgarialle yhteensä 2,3 miljoonaa euroa vuonna 2018. Päätökset kahdelta muulta maalta vuonna 2018 vastaanotetuista hakemuksista olivat vielä kesken kyseisen vuoden lopussa.

Liitteessä I esitetään solidaarisuusrahaston varojen käyttöönottoon vuosina 2017 ja 2018 sovelletut suurkatastrofin aiheuttamien vahinkojen kynnysarvot. Liitteessä II esitetään yhteenveto vuosina 2017 ja 2018 hyväksytyistä hakemuksista sekä niitä koskevat taloudelliset tiedot.

[1] Neuvoston asetus (EY) N:o 2012/2002, annettu 11 päivänä marraskuuta 2002, Euroopan unionin solidaarisuusrahaston perustamisesta (EYVL L 311, 14.11.2002, s. 3), sellaisena kuin se on muutettuna Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella (EU) N:o 661/2014, annettu 15 päivänä toukokuuta 2014 (EUVL L 189, 27.6.2014, s. 143).

2. HAKEMUKSET

➢ *VUONNA 2017*

Komissio vastaanotti vuonna 2017 kymmenen uutta solidaarisuusrahastosta maksettavaa rahoitusosuutta koskevaa hakemusta. Ne kaikki toimitettiin lakisääteisessä määräajassa eli ”viimeistään 12 viikon kuluttua luonnonkatastrofin aiheuttaman vahingon ensimmäisestä esiintymisestä” (solidaarisuusrahastoasetuksen 4 artiklan 1 kohta). Kolme hakemusta koski suurkatastrofia ja kuusi alueellista katastrofia, ja yksi hakemus perustui naapurivaltiossa tapahtuneita katastrofeja koskeviin säännöksiin. Näistä kahdeksan hakemuksen osalta komissio teki vuonna 2018 täytäntöönpanopäätöksen rahoitusosuuden myöntämisestä EU:n solidaarisuusrahastosta.

ITALIA – maanjäristysten sarja vuosina 2016 ja 2017

Kuten edellisessä vuosikertomuksessa todetaan, Italian Keski-Apenniinien alue kärsi elokuun 2016 ja tammikuun 2017 välisenä aikana rajuimmista maanjäristyksistä, joita solidaarisuusrahaston historian aikana on koettu. Välittömien vahinkojen kokonaismäärä oli ennennäkemätön 21,879 miljardia euroa, yli kuusi kertaa suurkatastrofin kynnysarvo. Kyseessä oli selvästi suurin katastrofi solidaarisuusrahaston perustamisen jälkeen. Suurin mahdollinen 30 miljoonan euron ennakko maksettiin joulukuussa 2016 sen jälkeen, kun komissio oli vastaanottanut Italian alkuperäisen hakemuksen 16. marraskuuta 2016.

Koska vakavia jälkijäristyksiä esiintyi tammikuuhun 2017 asti, Italian oli päivitettävä alkuperäistä hakemustaan useita kertoja, ja viimeisin tarkistettu hakemus vastaanotettiin 25. toukokuuta 2017.

Solidaarisuusrahaston tukimäärien määrittämismenetelmän perusteella (2,5 prosenttia vahinkojen kokonaismäärästä suurkatastrofin kynnysarvoon saakka ja 6 prosenttia vahinkojen kynnysarvon ylittävältä osalta) Italialla oli oikeus saada 1 196 797 579 euroa eli lähes 1,2 miljardia euroa. Tämä määrä, joka on selvästi suurin solidaarisuusrahastosta koskaan maksettu tukimäärä, oli yli kaksi kertaa suurempi kuin rahaston käytettävissä oleva vuotuinen enimmäismäärä.

Kaikeksi onneksi kaikkia vuoden 2016 määrärahoja ei ollut käytetty (vuoden 2016 maksut suoritettiin vuodelta 2015 siirretystä määrästä). Vuoden 2016 määrärahat siirrettiin näin ollen vuodelle 2017. Lisäksi komissio ehdotti, että ensimmäistä kertaa käytettäisiin rahoituskehysasetuksen 10 artiklan 2 kohdan säännöstä, jonka mukaan seuraavan vuoden (2018) määrärahoja voidaan käyttää poikkeuksellisissa olosuhteissa vajeen korjaamiseen.

RANSKA – hurrikaanit Irma ja Maria Saint-Martinissa ja Guadeloupessa

Ennennäkemättömän raju luokan 5 hurrikaani Irma kulki Karibian poikki 5. ja 6. syyskuuta 2017 surmaten ja vahingoittaen lukuisia ihmisiä ja jättäen jälkeensä tuhojen vanan. Hurrikaani Irman myrskyn silmä ylitti Saint-Martinin / Sint Maartenin saaren keskinopeudella 290–295 km/h ja tuhosi yli 90 prosenttia saaresta. Vain kaksi viikkoa myöhemmin, 18. ja 19. syyskuuta 2017, hurrikaani Maria, toinen luokan 5 hurrikaani, joka johtui samoista sää- ja ilmasto-olosuhteista kuin Irma, ylitti Karibian ja aiheutti jälleen merkittäviä vahinkoja Saint-Martinissa / Sint Maartenissa, Guadeloupessa ja osassa Martiniqueta.

Ranska haki tukea solidaarisuusrahastosta 27. marraskuuta 2017 eli 12 viikon määräajan sisällä.

Ranskan viranomaiset arvioivat katastrofin aiheuttamien välittömien vahinkojen kokonaismääräksi 1 956,241 miljoonaa euroa. Hakemus esitettiin solidaarisuusrahastoasetuksen 2 artiklan 3 kohdassa säädettyjen alueellista luonnonkatastrofia koskevien perusteiden nojalla. Hakemus koski yhtä NUTS 2 -aluetta, johon Saint-Martin ja Guadeloupe kuuluvat. Koska alue on yksi Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 349 artiklassa tarkoitetuista syrjäisimmistä alueista, siihen sovellettiin alempaa kynnysarvoa, joka on 1 prosentti alueellisesta BKT:sta. Vaikka ilmoitettuja välittömiä vahinkoja ei luokiteltu suurkatastrofiksi, niiden osuus alueen bruttokansantuotteesta (BKT) oli 21,9 prosenttia ja ylitti selvästi solidaarisuusrahastoasetuksessa syrjäisimmille alueille säädetyn 1 prosentin kynnysarvon. Ranskalle voitiin näin ollen myöntää sen hakemuksen perusteella tukea solidaarisuusrahastosta.

Komissio maksoi Ranskalle 12. joulukuuta 2017 yhteensä 4 890 603 euron ennakon, joka oli kymmenen prosenttia solidaarisuusrahastosta odotetusta rahoitusosuudesta (48 906 025 euroa).

KREIKKA

Maanjäristys Lesboksen saarella vuonna 2017

Lesboksella, joka on yksi Pohjois-Egean saarista, sattui 12. kesäkuuta 2017 maanjäristys, jonka voimakkuus oli 6,3 Richterin asteikolla. Lukuisat jälkijäristykset vahingoittivat yksityisasuntoja, liiketiloja ja paikallista infrastruktuuria.

Kreikka haki tukea solidaarisuusrahastosta 1. syyskuuta 2017.

Kreikan viranomaiset arvioivat välittömien vahinkojen kokonaismääräksi 54,365 miljoonaa euroa. Hakemus esitettiin solidaarisuusrahastoasetuksen 2 artiklan 3 kohdassa olevien alueellista luonnonkatastrofia koskevien perusteiden nojalla. Kyseisessä kohdassa alueelliseksi luonnonkatastrofiksi määritellään sellainen luonnonkatastrofi, jonka seurauksena tukikelpoisen valtion NUTS 2 -tason alueella syntyy välittömiä vahinkoja, joiden kustannukset ovat yli 1,5 prosenttia alueen bruttokansantuotteesta (BKT). Lesboksella vahingot olivat 2,14 prosenttia kyseisen NUTS 2 -alueen (Pohjois-Egean saaret) BKT:sta ja ylittivät siten asetuksessa säädetyn kynnysarvon, joka on 1,5 prosenttia alueellisesta BKT:sta. Kreikalle voitiin näin ollen myöntää sen hakemuksen perusteella tukea solidaarisuusrahastosta.

Komissio maksoi Kreikalle 9. marraskuuta 2017 yhteensä 135 912 euron ennakon, joka oli kymmenen prosenttia solidaarisuusrahastosta odotetusta rahoitusosuudesta 1 359 119 euroa.

Maanjäristys Kosin saarella vuonna 2017

Maanjäristys, jonka voimakkuus oli 6,6 Richterin asteikolla, iski 20. heinäkuuta 2017 eteläisen Egeanmeren alueelle Bodrumin (Turkki) ja Kosin saaren (Kreikka) välille, ja sitä seurasi useita jälkijäristyksiä. Maanjäristys aiheutti vahinkoa etupäässä julkiselle infrastruktuurille ja omaisuudelle sekä tärkeille kulttuuriperintökohteille.

Kreikka haki tukea solidaarisuusrahastosta 11. lokakuuta 2017 eli 12 viikon määräajan sisällä.

Kreikan viranomaiset arvioivat katastrofin aiheuttamien välittömien vahinkojen kokonaismääräksi 101,432 miljoonaa euroa. Hakemus esitettiin solidaarisuusrahastoasetuksen 2 artiklan 3 kohdassa säädettyjen alueellista katastrofia koskevien säännösten perusteella. Maanjäristyksen Kosin saarella aiheuttamien vahinkojen määrä oli 1,8 prosenttia kyseisen Etelä-Egean saarten NUTS 2 -alueen BKT:sta ja ylitti siten asetuksessa säädetyn 1,5 prosentin kynnysarvon. Kreikalle voitiin näin ollen myöntää sen hakemuksen perusteella 2 535 796 euroa tukea solidaarisuusrahastosta. Vaikka Kreikka oli hakenut ennakkomaksua, alkuvaiheen epävarmuus hakemuksen tukikelpoisuudesta ei mahdollistanut sen maksamista.

LATVIA – tulva vuonna 2017

Latviaa vaivasi kesällä ja syksyllä 2017 pitkä rankkasateiden kausi, jonka seurauksena vesi ei enää imeytynyt maaperään. Tästä aiheutui tulvia koko maassa, erityisesti Latgalen alueella ja sen lähialueilla. Tämän seurauksena satoja tuhoutui ja vesistöille, ojaverkostolle, verkkoon liitetyille vedenkäsittelylaitoksille sekä maantie- ja rautatieinfrastruktuurille aiheutui suuria vahinkoja.

Latvian viranomaiset hakivat tukea solidaarisuusrahastosta 14. marraskuuta 2017 eli 12 viikon määräajan kuluessa siitä, kun ensimmäiset vahingot sattuivat 24. elokuuta 2017.

Latvian arvion mukaan tulvista aiheutuneiden välittömien vahinkojen kokonaismäärä oli 380,524 miljoonaa euroa. Määrä ylitti Latviaan vuonna 2017 suurkatastrofien osalta sovelletun solidaarisuusrahaston varojen käyttöönoton kynnysarvon, joka oli 145,740 miljoonaa euroa (eli 0,6 prosenttia Latvian bruttokansantulosta). Koska välittömien vahinkojen arvioitu kokonaismäärä ylitti kynnysarvon, katastrofi luokiteltiin asetuksessa tarkoitetuksi suureksi luonnonkatastrofiksi. Latvialle voitiin näin ollen myöntää sen hakemuksen perusteella 17 730 519 euroa tukea solidaarisuusrahastosta. Latvia ei ollut pyytänyt ennakkomaksua.

LIETTUA – tulva vuonna 2017

Liettuaa vaivasivat loppukesällä ja syksyllä 2017 jatkuvat sateet, joiden seurauksena liika vesi ei enää imeytynyt maaperään. Tämä johti tulvimiseen, joka vahingoitti pääasiassa verkkoinfrastruktuuria ja maatalousalaa.

Liettuan viranomaiset hakivat tukea solidaarisuusrahastosta 22. joulukuuta 2017 eli 12 viikon määräajan kuluessa siitä, kun ensimmäiset vahingot oli todettu 4. lokakuuta.

Liettuan arvion mukaan tulvista aiheutuneiden välittömien vahinkojen kokonaismäärä oli 407 366 miljoonaa euroa. Määrä ylitti Liettuaan vuonna 2017 suurkatastrofien osalta sovelletun solidaarisuusrahaston varojen käyttöönoton kynnysarvon, joka oli 214 944 miljoonaa euroa (eli 0,6 prosenttia Liettuan bruttokansantulosta). Koska välittömien vahinkojen arvioitu kokonaismäärä ylitti kynnysarvon, katastrofi luokiteltiin asetuksessa tarkoitetuksi suureksi luonnonkatastrofiksi, joten sitä varten voitiin myöntää 16 918 941 euroa tukea solidaarisuusrahastosta. Liettua ei ollut pyytänyt ennakkomaksua.

PUOLA – myrsky vuonna 2017

Osissa Puolaa esiintyi 9.–12. elokuuta 2017 poikkeuksellisen rajuja myrskyjä ja rankkasateita, jotka aiheuttivat laajamittaista vahinkoa yksityisessä ja julkisessa omistuksessa oleville metsille, julkiselle infrastruktuurille ja muulle omaisuudelle.

Puola haki solidaarisuusrahaston rahoitustukea 25. lokakuuta 2017 eli 12 viikon määräajan kuluessa siitä, kun ensimmäiset vahingot oli todettu.

Puolan viranomaiset arvioivat katastrofin aiheuttamien välittömien vahinkojen kokonaismääräksi 491,170 miljoonaa euroa. Hakemus esitettiin solidaarisuusrahastoasetuksen 2 artiklan 3 kohdassa säädettyjen alueellista katastrofia koskevien säännösten perusteella. Myrskytuhojen arvo oli 2,04 prosenttia kyseisten kolmen alueen (Kujavia-Pommerin voivodikunta, Pommerin voivodikunta ja Ison-Puolan voivodikunta) painotetusta keskimääräisestä BKT:sta[2] ja ylitti siten asetuksessa säädetyn 1,5 prosentin kynnysarvon. Puolalle voitiin näin ollen myöntää sen hakemuksen perusteella 12 279 244 euroa tukea solidaarisuusrahastosta. Puola ei ollut pyytänyt ennakkomaksua.

PORTUGALI – metsäpalot vuonna 2017

Vuoden 2017 kesäkuun ja lokakuun välisenä aikana Portugali kärsi useista suurista metsäpaloista, jotka johtuivat korkeista lämpötiloista, voimakkaista tuulista ja erittäin alhaisesta kosteudesta. Tulipaloja esiintyi lähinnä Keski- ja Pohjois-Portugalin alueilla, ja ne tuhosivat keskeistä julkista infrastruktuuria, julkisia rakennuksia, yksityisasuntoja, liiketiloja sekä maatalous- ja metsämaata.

Ensimmäinen tulipaloaalto alkoi Centron alueella 17. kesäkuuta 2017. Portugali jätti ensimmäisen solidaarisuusrahaston tukea koskevan hakemuksen erittäin pian 17. heinäkuuta 2017, hyvissä ajoin ennen 12 viikon määräajan päättymistä. Heinäkuun ja lokakuun välisenä aikana esiintyi kuitenkin jälleen ankaria tulipaloja. Näiden tapahtumien huomioon ottamiseksi Portugali toimitti päivityksiä alkuperäiseen hakemukseensa 13. lokakuuta 2017 ja uudelleen 14. joulukuuta 2017. Päivitykset sisälsivät tarkistetun arvion kesä–lokakuun 2017 tulipalojen aiheuttamien vahinkojen kumulatiivisesta määrästä.

Portugalin viranomaiset arvioivat lopullisessa hakemuksessaan kesä–lokakuun tulipaloista aiheutuneiden välittömien vahinkojen kokonaismääräksi 1 457,966 miljoonaa euroa. Hakemus koski solidaarisuusrahastoasetuksen 2 artiklan 2 kohdassa tarkoitettua suurta luonnonkatastrofia. Vahinkojen määrä oli 0,832 prosenttia Portugalin BKTL:sta ja ylitti näin ollen solidaarisuusrahaston varojen käyttöönottoon vuonna 2017 sovelletun 1 051,566 miljoonan euron kynnysarvon eli 0,6 prosenttia Portugalin BKTL:sta. Katastrofi luokiteltiin näin ollen suureksi luonnonkatastrofiksi.

Komissio maksoi Portugalille 29. marraskuuta 2017 1 494 331 euron ennakon, joka perustui aiemmassa hakemuksessa ilmoitettuihin vahinkoihin. Solidaarisuusrahaston lopullinen rahoitusosuus oli 50 673 132 euroa.

ESPANJA

Galician metsäpalot vuonna 2017

[2] Vuoden 2014 tietojen perusteella alueen painotettu keskimääräinen BKT oli 24 089 miljoonaa euroa.

Luoteis-Espanjassa Galician alueella syttyi laajoja metsäpaloja 10.–17. lokakuuta 2017. Tulipalot johtuivat samoista sääolosuhteista kuin Portugalissa eli korkeista lämpötiloista, voimakkaista tuulista ja erittäin alhaisesta kosteudesta. Tulipalojen vuoksi tuhoutui keskeistä julkista infrastruktuuria, yksityisasuntoja, liiketiloja ja metsämaata.

Espanja haki solidaarisuusrahaston rahoitustukea 22. joulukuuta 2017 eli 12 viikon määräajan kuluessa siitä, kun ensimmäiset vahingot oli todettu 10. lokakuuta 2017.

Espanjan viranomaiset arvioivat katastrofin aiheuttamien välittömien vahinkojen kokonaismääräksi 129,147 miljoonaa euroa. Määrä alitti selvästi Espanjaan vuonna 2017 sovelletun suurkatastrofin kynnysarvon, joka oli 3 378,5 miljoonaa euroa (eli kolme miljardia euroa vuoden 2011 hintoina). Se jäi myös alle alueellisen katastrofin kynnysarvon, joka on 1,5 prosenttia alueellisesta BKT:sta eli Galician osalta 808 miljoonaa euroa. Katastrofia ei näin ollen voitu luokitella solidaarisuusrahastoasetuksen mukaisesti suureksi luonnonkatastrofiksi eikä alueelliseksi luonnonkatastrofiksi. Espanja kärsi kuitenkin samoista sääoloista, jotka aiheuttivat Portugalin suurkatastrofin. Sen vuoksi Espanjan viranomaiset viittasivat hakemuksessaan asetuksen 2 artiklan 4 kohdassa säädettyyn naapurivaltiosäännökseen, jonka nojalla solidaarisuusrahastosta voidaan myöntää tukea myös sellaiselle tukikelpoiselle valtiolle, joka on kärsinyt samasta tukikelpoisessa naapurivaltiossa tapahtuneesta suureksi luonnonkatastrofiksi luokitellusta katastrofista. Espanjalle voitiin näin ollen myöntää sen hakemuksen perusteella 3 228 675 euroa tukea solidaarisuusrahastosta.

Doñanan metsäpalot 2017

Ankara kuivuus oli koetellut laajoja alueita Etelä-Espanjassa vuoden 2017 alusta lähtien.

Sen johdosta Doñanan luonnonsuojelualueella syttyi 24. kesäkuuta 2017 tulipalo, joka kesti 8. heinäkuuta 2017 saakka. Tuli tuhosi yli 10 000 hehtaaria ekologisesti herkkää ja arvokasta metsämaata muun muassa Doñanan kansallispuiston keskiosassa, jossa on paljon erilaisia ekosysteemejä ja jossa eläviin luonnonvaraisiin eläimiin kuuluu monia muuttolintuja ja uhanalaisia lajeja. Alue on Unescon maailmanperintökohde. Näin ollen katastrofi vaaransi myös paikallisen talouden peruspilareita, jotka perustuvat maa- ja metsätalouteen sekä matkailuun.

Espanja jätti solidaarisuusrahaston tukea koskevan hakemuksen 15. syyskuuta 2017 eli 12 viikon kuluessa siitä, kun ensimmäiset tulipalojen aiheuttamat vahingot olivat tapahtuneet.

Espanja ilmoitti hakemuksessaan, että katastrofin aiheuttamat välittömät vahingot olivat yhteensä 117,897 miljoonaa euroa. Hakemus esitettiin solidaarisuusrahastoasetuksen 2 artiklan 3 kohdassa säädettyjen alueellista katastrofia koskevien perusteiden nojalla. Espanjan hakemus koski yhtä NUTS 2 -aluetta eli Andalusiaa. Ilmoitetut välittömät vahingot olivat kuitenkin alle 0,1 prosenttia alueen BKT:sta (139 099 miljoonaa euroa), joten ne jäivät selvästi asetuksen 2 artiklan 3 kohdassa säädetyn 1,5 prosentin kynnysarvon alle.

Espanjan esittämä hakemus ei siis täyttänyt solidaarisuusrahaston varojen käyttöönoton keskeisintä edellytystä eikä sille näin ollen voitu myöntää tukea solidaarisuusrahastosta.

Murcian tulvat vuonna 2017

Espanjan eteläosissa esiintyi joulukuussa 2016 rankkasateita, jotka aiheuttivat tulvia. Katastrofi aiheutti vahinkoa julkiselle verkkoinfrastruktuurille ja omaisuudelle, yksityisasunnoille, liiketiloille, maa- ja metsätaloudelle sekä ympäristölle.

Espanja toimitti komissiolle solidaarisuusrahaston tukea koskevan hakemuksen, joka kuitenkin koski vain Murcian aluetta, 3. maaliskuuta 2017 eli 12 viikon kuluessa katastrofin aiheuttamista ensimmäisistä vahingoista.

Espanja ilmoitti hakemuksessaan, että katastrofin aiheuttamat välittömät vahingot olivat yhteensä 214,569 miljoonaa euroa. Hakemus esitettiin solidaarisuusrahastoasetuksen 2 artiklan 3 kohdassa säädettyjen alueellista katastrofia koskevien perusteiden nojalla. Ilmoitetut välittömät vahingot olivat 0,8 prosenttia alueen BKT:sta (26 808 miljoonaa euroa), joten ne jäivät selvästi asetuksen 2 artiklan 3 kohdassa säädetyn 1,5 prosentin kynnysarvon alle.

Espanjan esittämä hakemus ei siis täyttänyt solidaarisuusrahaston varojen käyttöönoton keskeisintä edellytystä eikä sille näin ollen voitu myöntää tukea solidaarisuusrahastosta.

➢ *VUONNA 2018*

Komissio vastaanotti vuonna 2018 neljä uutta hakemusta, joista kolme koski alueellisia katastrofeja ja yksi suurkatastrofia. Komissio teki näistä kahden hakemuksen osalta vuonna 2018 täytäntöönpanopäätökset rahoitustuen myöntämisestä solidaarisuusrahastosta ja hylkäsi yhden. Joulukuun lopussa vastaanotetun neljännen hakemuksen arviointi saatiin päätökseen vuonna 2019.

BULGARIA

Bulgarian kaakkoisosissa koettiin lokakuun lopulla 2017 epätavallisen voimakkaita rankkasateita ja myrskyjä, jotka aiheuttivat vahinkoa silloille, kuivatusojille, tukimuureille ja perusinfrastruktuurille.

Bulgaria jätti solidaarisuusrahaston tukea koskevan hakemuksen 11. tammikuuta 2018 eli 12 viikon kuluessa siitä, kun ensimmäiset vahingot olivat tapahtuneet 25. lokakuuta 2017. Bulgarian viranomaiset arvioivat katastrofin aiheuttamien välittömien vahinkojen kokonaismääräksi 90,329 miljoonaa euroa. Hakemus esitettiin solidaarisuusrahastoasetuksen 2 artiklan 3 kohdassa säädettyjen alueellista katastrofia koskevien säännösten perusteella. Tulvien Burgasissa aiheuttamien vahinkojen määrä oli 1,6 prosenttia vahingoista kärsineen Jugoiztotšenin NUTS 2 -alueen BKT:sta ja ylitti siten asetuksessa säädetyn 1,5 prosentin kynnysarvon.

Bulgarialle voitiin näin ollen myöntää sen hakemuksen perusteella 2 258 225 euroa tukea solidaarisuusrahastosta. Vaikka Bulgaria oli hakenut ennakkomaksua, alkuvaiheen epävarmuus hakemuksen tukikelpoisuudesta ei mahdollistanut sen maksamista.

KYPROS

Kypros oli kärsinyt syyskuusta 2016 lähtien erittäin vähäisistä sateista ja kovasta kuumuudesta, mikä oli aiheuttanut kuivuutta ja satovahinkoja, vedenpuutetta

maataloudessa ja väestön parissa sekä ongelmia vesijohtoverkossa. Kyproksen viranomaiset päättivät elokuussa 2018 hakea rahoitustukea solidaarisuusrahastosta.

Kypros ilmoitti hakemuksessaan, että kuivuuden aiheuttamat välittömät vahingot olivat yhteensä 117,601 miljoonaa euroa, josta 26,892 miljoonaa euroa liittyi maatalouden menetyksiin. Loput 90,709 miljoonaa euroa ilmoitetuista vahingoista liittyivät vesialaan.

Ilmoitettu vahinkojen määrä ylitti Kyprokseen vuonna 2018 suurkatastrofien osalta sovelletun solidaarisuusrahaston varojen käyttöönoton kynnysarvon 107,031 miljoonaa euroa eli 0,6 prosenttia BKTL:sta. Sitä osaa vahingoista, joka vastasi arvioituja tulevia kustannuksia eli noin 46 miljoonan euron kustannuksia, joiden arvioitiin aiheutuvan suolan poistamisesta vedestä hakemuksen jättöpäivästä vuoden 2019 loppuun saakka, ei kuitenkaan voitu hyväksyä osaksi asetuksen mukaisia välittömiä kokonaisvahinkoja. Näin ollen hyväksyttyjen välittömien vahinkojen kokonaismäärä jäi selvästi solidaarisuusrahaston varojen käyttöönoton kynnysarvon alle.

Kyproksen viranomaiset pyysivät hakemuksessaan ennakkomaksua. Koska ennakkoarviointi kuitenkin osoitti, että tukikelpoisten välittömien vahinkojen kokonaismäärä jäi alle sovellettavan kynnysarvon, ennakkoa ei voitu maksaa.

Komissio totesi, että Kyproksen kuivuus ei täyttänyt asetuksessa säädettyjä solidaarisuusrahaston varojen käyttöönoton edellytyksiä eikä sille siksi voitu myöntää rahoitustukea rahastosta. Näin ollen hakemusta ei hyväksytty.

ROMANIA

Romanian koillisosassa esiintyi kesäkuun 2018 puolivälistä elokuun alkuun toistuvia rankkasateita, ja niitä seurasivat suuret tulvat, jotka aiheuttivat merkittävää vahinkoa infrastruktuurille ja kotitalouksille sekä menetyksiä maataloudessa.

Romania haki solidaarisuusrahaston rahoitustukea 7. syyskuuta 2018 eli 12 viikon määräajan kuluessa ensimmäisestä vahingosta.

Tässä alkuperäisessä hakemuksessa ilmoitetut vahingot olivat huomattavasti alle vaaditun kynnysarvon, joka oli 1,5 prosenttia alueen BKT:sta (237,96 miljoonaa euroa Koillis-Romanian alueella). Kuten komissiolle oli aiemmin ilmoitettu, Romanian viranomaiset toimittivat 9. lokakuuta 2018 tarkistetun hakemuksen, jonka mukaan välittömien vahinkojen kokonaismäärä oli tuolloin 327,692 miljoonaa euroa. Tämä määrä oli 2,07 prosenttia alueen BKT:sta ja ylitti siten kynnysarvon. Komission analyysissä Romanian tarkistetusta hakemuksesta tuli edelleen ilmi useita epäjohdonmukaisuuksia. Komissio pyysi tämän vuoksi selvennyksiä Romanian viranomaisilta, jotka toimittivat ne 14. joulukuuta 2018.

Hakemuksen käsittely oli vuoden 2018 lopussa vielä kesken, joten sitä koskevat tiedot esitetään solidaarisuusrahaston vuosikertomuksessa 2019. Romania ei ollut pyytänyt ennakkomaksua.

ITALIA

Lokakuussa ja marraskuun alussa 2018 suurin osa Italian alueista pohjoisilta Alppien alueilta aina Sisiliaan saakka kärsi toistuvista rankkasateista ja voimakkaista tuulista, joita seurasivat tulvat ja maanvyöryt. Kyseessä oli viime aikojen tuhoisin syksy, joka aiheutti lukuisia kuolonuhreja ja laajamittaisia fyysisiä vahinkoja.

Italia haki solidaarisuusrahaston rahoitustukea 20. joulukuuta 2018 eli 12 viikon määräajan kuluessa siitä, kun ensimmäiset vahingot oli todettu.

Hakemuksen käsittely oli vuoden 2018 lopussa vielä kesken, joten sitä koskevat tiedot esitetään solidaarisuusrahaston vuosikertomuksessa 2019. Italia ei ollut pyytänyt ennakkomaksua.

3. RAHOITUS

Raportointikaudella Euroopan parlamentti ja neuvosto hyväksyivät budjettivallan käyttäjinä kymmenen solidaarisuusrahaston rahoitusosuutta komission ehdotusten mukaisesti. Komissio esitti solidaarisuusrahaston varojen käyttöönottoa koskevat ehdotuksensa neljässä ryhmässä:

- **Lisätalousarvioesitys nro 4/2017** kattoi yksinomaan Italialle vuosien 2016 ja 2017 maanjäristysten johdosta maksettavan solidaarisuusrahaston tuen. Se hyväksyttiin 13. syyskuuta 2017, ja sillä otettiin käyttöön 1 196 797 579 euroa. Koska vuonna 2016 oli jo maksettu 30 miljoonan euron ennakko, loppuerä 1 166 797 579 euroa maksettiin 6. marraskuuta 2017 sen jälkeen, kun komissio oli antanut täytäntöönpanopäätöksen tuen myöntämisestä Italialle.

- **Lisätalousarvioesitys nro 1/2018** hyväksyttiin 30. toukokuuta 2018, ja se kattoi yhteensä 104 166 951 euron tuen Ranskalle, Portugalille, Espanjalle ja Kreikalle (Lesbos).

- **Lisätalousarvioesitys nro 4/2018** hyväksyttiin 31. toukokuuta 2018, ja se kattoi yhteensä 33 992 206 euron tuen Kreikalle (Kos), Puolalle, Liettualle ja Bulgarialle.

- Ehdotettuun **tukeen Latvialle** ei liitetty lisätalousarvioesitystä, koska tarvittavat määrärahat katettiin vuoden 2018 talousarviosta ennakkomaksuja varten aiemmin käyttöön otetulla määrällä. Budjettivallan käyttäjä hyväksyi 17 730 519 euron käyttöönoton 14. marraskuuta 2018.

Komission ehdottamien yksittäisten tukimäärien määrittämisessä noudatettiin vuonna 2002 vahvistettua menetelmää, jota on sovellettu kaikissa tapauksissa sen jälkeen. Se perustuu katastrofin aiheuttamien välittömien vahinkojen kokonaismäärään suhteessa katastrofin koetteleman valtion suhteelliseen vaurauteen suurkatastrofin kynnysarvon mukaisesti (ks. liite 1).

Näin ollen suurkatastrofeihin sovelletaan asteittaista kaksivaiheista järjestelmää, jossa maa saa kynnysarvon alittavan vahingon osalta pienempää tukea, joka on 2,5 prosenttia välittömien vahinkojen kokonaismäärästä, ja kynnysarvon ylittävän vahingon osalta korkeampaa tukea, joka on kuusi prosenttia. Nämä kaksi tukea

lasketaan yhteen. Alueellisissa katastrofeissa ja naapurimaahan liittyvissä katastrofeissa maksetaan 2,5 prosenttia välittömien vahinkojen kokonaismäärästä.

Kun parlamentti ja neuvosto olivat hyväksyneet varojen käyttöönoton ja varanneet tarvittavat määrärahat EU:n talousarvioon, komissio hyväksyi täytäntöönpanopäätökset tuen myöntämisestä yksittäisille maille, minkä jälkeen se maksoi koko määrän. Tapauksissa, joissa oli myönnetty ennakkomaksu, maksettiin ainoastaan tuen jäljellä ollut osa.

Täytäntöönpanopäätöksen liitteissä mainitaan viranomaiset, jotka tuensaajavaltiot ovat nimenneet solidaarisuusrahaston rahoitusosuuden täytäntöönpanoa varten, riippumaton tarkastus- ja valvontaviranomainen sekä yleinen kuvaus varojen käyttötarkoituksesta.

Vuosina 2017 ja 2018 hyväksytyt solidaarisuusrahaston tuet

Tuensaajavaltio	**Katastrofi**	**Luokka**	**Ennakkomaksu**	**Tuen määrä** (euroa)
Italia	Apenniinien maanjäristykset 2016–2017	suuri	kyllä (2016)	1 196 797 579
Ranska	hurrikaanit Irma ja Maria Saint-Martinissa ja Guadeloupessa	alueellinen	kyllä	48 906 025
Kreikka	Lesboksen maanjäristys 2017	alueellinen	kyllä	1 359 119
Kreikka	Kosin maanjäristys 2017	alueellinen	ei	2 535 796
Latvia	tulvat 2017	suuri	ei*	17 730 519
Liettua	tulvat 2017	suuri	ei*	16 918 941
Puola	myrsky 2017	alueellinen	ei*	12 279 244
Portugali	metsäpalot 2017	suuri	kyllä	50 673 132
Espanja	Galician metsäpalot 2017	naapurimaa	ei	3 228 675
Bulgaria	Burgasin tulvat 2017	alueellinen	ei	2 258 225
YHTEENSÄ				**1 352 687 255**

* Ei pyydetty.

4. PÄÄTÖKSEEN SAATETUT TUKITOIMENPITEET

Komissio päätti viisi solidaarisuusrahaston toimenpidettä vuonna 2017 ja kaksi vuonna 2018. Solidaarisuusrahastoasetuksen 8 artiklan 3 kohdassa säädetään, että tuensaajavaltion on toimitettava 18 kuukauden kuluessa rahoitusosuuden maksamispäivästä kertomus rahoitusosuuden täytäntöönpanosta (täytäntöönpanokertomus) ja selvitys menoista (selvitys).

➢ *VUONNA 2017 PÄÄTÖKSEEN SAATETUT TUKITOIMENPITEET*

Romania, vuoden 2008 tulvat: Solidaarisuusrahaston rahoitusosuus oli 11 785 377 euroa. Romania toimitti täytäntöönpanokertomuksen ja selvityksen huhtikuussa 2012. Romanian viranomaisten täytäntöönpanokertomuksessaan

toimittamien tietojen perusteella niiden käytettävissä ollut solidaarisuusrahaston rahoitusosuus oli yhteensä 13 537 590,96 euroa (josta 1 752 213,96 euroa oli korkotuottoja ja valuuttakurssivoittoja), ja se käytettiin kokonaisuudessaan solidaarisuusrahaston toimiin.

Romania, vuoden 2010 tulvat: Solidaarisuusrahaston rahoitusosuus oli 24 967 741 euroa. Täytäntöönpanokertomus ja selvitys toimitettiin helmikuussa 2013. Romania ilmoitti, että rahoitusosuudesta 916 334,47 euroa oli jäänyt käyttämättä, minkä lisäksi tukikelvottomia menoja oli 1 229 401,86 euroa. Komissio vastaanotti takaisinperittävän määrän 27. heinäkuuta 2017.

Romania, vuoden 2012 kuivuus ja tulipalot: Solidaarisuusrahaston rahoitusosuus oli 2 475 689 euroa. Romanian viranomaisten maaliskuussa 2015 esittämän virallisen pyynnön johdosta täytäntöönpanokautta pidennettiin. Vuotta myöhemmin Romania toimitti täytäntöönpanokertomuksen (loppukertomus ja selvitys). Romanian viranomaiset ilmoittivat, että kokonaismäärää ei voitu käyttää kokonaan alkuperäisen suunnitelman mukaisesti ja että 2 247 413,72 euroa jäi käyttämättä. Komissio peri määrän takaisin ja vastaanotti sen 27. heinäkuuta 2017.

Slovenia, vuoden 2012 tulvat: Solidaarisuusrahaston rahoitusosuus oli 14 081 355 euroa. Täytäntöönpanokertomus ja selvitys toimitettiin heinäkuussa 2015 (sen jälkeen kun oli myönnetty kahden kuukauden pidennys). Slovenian toimittamien tietojen mukaan tukikelpoiset menot olivat 15 416 839 euroa, mikä ylitti solidaarisuusrahaston rahoitusosuuden 14 081 355 euroa. Selvitys hyväksyttiin ja asia saatettiin päätökseen.

Saksa, vuoden 2013 tulvat: Solidaarisuusrahaston rahoitusosuus oli 360 453 575 euroa. Täytäntöönpanokertomus ja selvitys toimitettiin maaliskuussa 2016. Saksan ilmoittamien tukikelpoisten menojen määrä oli 391 415 389,57 euroa, mikä oli enemmän kuin solidaarisuusrahaston rahoitusosuus 360 453 575 euroa. Asia saatettiin päätökseen, kun selvitykseen liittyvät kysymykset oli ratkaistu.

- ***VUONNA 2018 PÄÄTÖKSEEN SAATETUT TUKITOIMENPITEET***

Ranska, vuoden 2010 Xynthia-myrsky: Solidaarisuusrahaston rahoitusosuus oli 35 635 750 euroa. Täytäntöönpanokertomus ja selvitys toimitettiin lokakuussa 2012. Ranskan toimittamien tietojen perusteella tukikelpoiset kustannukset olivat 35 619 808,48 euroa, mikä oli vähemmän kuin solidaarisuusrahaston rahoitusosuus. Komissio vastaanotti takaisinperittävän määrän 15. marraskuuta 2018, ja asia saatettiin päätökseen.

Puola, vuoden 2010 tulvat: Solidaarisuusrahaston rahoitusosuus oli 105 567 155 euroa. Täytäntöönpanokertomus ja selvitys toimitettiin tammikuussa 2013. Puolan toimittamien tietojen mukaan tukikelpoiset kustannukset olivat 110 599 250,11 euroa, mikä oli enemmän kuin solidaarisuusrahaston rahoitusosuus. Aiheutuneiden menojen ja maksetun määrän välinen 5 032 095,11 euron ero johtui valuuttakurssivoitoista. Pieni 253,31 euron määrä jäi kuitenkin käyttämättä, ja se oli perittävä takaisin. Kun maksu oli vastaanotettu 27. huhtikuuta 2018, asia saatettiin päätökseen.

5. PÄÄTELMÄT

Vuodet 2017 ja 2018 osoittivat jälleen, että luonnonkatastrofien määrää, luonnetta ja vakavuutta ei voida ennakoida. Vaikka tulvakatastrofien osuus kaikista

solidaarisuusrahaston hakemuksista on noin kaksi kolmasosaa, raportointikaudelle tyypillisiä olivat huomattavat myrskyt, metsäpalot ja maanjäristykset.

Yksi tapahtuma – Keski-Apenniinien maanjäristys – oli erityisen merkillepantava, sillä se ylitti selvästi kaikki solidaarisuusrahaston historian aikana saadut kokemukset vahinkojen ja käyttöön otetun tuen osalta. Rahaston määrärahoja ei useimpina vuosina käytetä kokonaisuudessaan, mutta tässä tapauksessa tarvittiin määrä, joka on suurempi kuin kahden vuoden määrärahat yhteensä. Tapauksen käsittely onnistui kahdesta syystä. Monivuotisessa rahoituskehyksessä säädetään ensinnäkin joustavuudesta, jonka ansiosta käyttämättä jääneitä määriä voidaan siirtää seuraavalle vuodelle. Lisäksi solidaarisuusrahastoasetuksessa säädetään mahdollisuudesta käyttää osa seuraavan vuoden määrärahoista etupainotteisesti, ja tätä mahdollisuutta hyödynnettiin nyt ensimmäistä kertaa. Molemmilla osoittautui olevan merkittävä vaikutus solidaarisuusrahaston hallinnointiin.

Merkillepantavaa on, että kaikki jäsenvaltiot eivät pyytäneet ennakkomaksua. Komissiolla ei ole tietoa yksittäisten tapausten perusteista, mutta syynä voi olla odotettavissa olevien määrien pienuus. Monissa tapauksissa solidaarisuusrahaston rahoitusosuudet ovat alle kymmenen miljoonaa euroa, joten kymmenen prosentin ennakkomaksu olisi vain muutama satatuhatta euroa. Toisaalta jotkin hakemukset eivät alustavan arvioinnin perusteella olleet riittävän vakuuttavia, jotta pyydetty ennakkomaksu olisi voitu hyväksyä.

Kuivuus haluttiin nimenomaisesti ottaa mukaan asetuksen soveltamisalaan, kun asetusta tarkistettiin vuonna 2014. Tästä huolimatta kuivuuden arviointi on edelleen vaikeaa. On ensinnäkin odotettua vaikeampaa määrittää selvästi kuivuuden vaikutuksia koskevan ensimmäisen julkisen toimen ajankohta, joka on kuitenkin välttämätön hakemuksen jättämisen määräajan asettamiseksi. Toisaalta kuivuuden aiheuttamat vahingot, erityisesti maataloudessa, voidaan usein määrittää kokonaisuudessaan vasta kuukausien kuluttua hakemuksen jättämisestä, minkä vuoksi hakijoiden on vaikea toimittaa tarvittavat tiedot ajoissa.